

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 12/8 đến 18/8/2013)

- ASEAN nhất trí thúc đẩy xây dựng Bộ Quy tắc ứng xử Biển Đông
- Úc ủng hộ ASEAN-Trung Quốc sớm tiến tới COC
- Mỹ - Philippines đàm phán tăng quân Mỹ hiện diện ở Philippines
- Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc thăm Mỹ
- Ấn Độ hạ thủy tàu sân bay tự chế tạo INS Vikrant

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc thăm Mỹ. Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc dự kiến có cuộc hội đàm với Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Chuck Hagel vào ngày 19/8 tại Lầu Năm Góc. Mục đích chuyến thăm nhằm duy trì “động lực tích cực” đã đạt được trong quan hệ quân sự Mỹ-Trung 18 tháng qua kể từ khi ông Tập Cận Bình thăm Mỹ tháng 1/2012 khi còn là Phó Chủ tịch Trung Quốc. Theo một quan chức cấp cao Bộ Quốc phòng Mỹ, Washington đang tìm cách duy trì đối thoại quốc phòng với Trung Quốc trên nhiều vấn đề và cũng đã thiết lập đường dây nóng điện thoại quốc phòng giữa hai nước.

+ Philippines:

Philippines phớt lờ quan ngại của Trung Quốc. Người phát ngôn Phủ Tổng thống Philippines Edwin Lacierda hôm 12/8 cho biết chính phủ nước này hoan nghênh việc Mỹ và Philippines bắt đầu các cuộc đàm phán và Mỹ tăng cường hiện diện quân sự ở Philippines không chỉ giúp Manila tăng cường khả năng phòng thủ đáng tin cậy tối thiểu mà còn giúp ứng phó với các thảm họa nhân đạo. Khi được hỏi chính phủ Philippines có tự tin rằng động thái này sẽ không “kích động” Trung Quốc, ông Lacierda cho biết: “Đó là chuyện của họ, không phải của chúng ta.”

Ngoại trưởng Philippines: “ASEAN đoàn kết sẽ thuyết phục được Trung Quốc về Bộ Quy

tắc Ứng xử.” Ngoại trưởng Philippines ông Albert del Rosario hôm 17/8 cho biết, “Với tinh thần đoàn kết và chung một tiếng nói, ASEAN đã thống nhất quan điểm sẽ thúc giục Trung Quốc sớm đồng ý ký kết COC.”

+ Úc:

Ngoại trưởng Úc nói về tranh chấp ở Biển Đông. Phát biểu tại một hội nghị về những thách thức an ninh ở Biển Đông và những cách thức giảm thiểu nguy cơ xung đột do Viện chính sách chiến lược Úc tổ chức hôm 12/8, Ngoại trưởng Úc Bob Carr tái khẳng định lập trường của Úc trong tranh chấp Biển Đông, đó là khuyến khích ASEAN và Trung Quốc sớm đạt được thỏa thuận về một bộ quy tắc ứng xử mang tính ràng buộc pháp lý làm cơ sở cho việc xử lý và quản lý tranh chấp. Theo ông Carr, Úc hoan nghênh việc ASEAN và Trung Quốc đồng ý tham vấn chính thức về bộ quy tắc ứng xử trên Biển Đông (COC) và đánh giá đây chính là một phần của quá trình xây dựng lòng tin giữa các bên liên quan trong tranh chấp Biển Đông.

+ Ấn Độ:

Ấn Độ hạ thủy tàu sân bay tự chế tạo INS Vikrant. Ngày 12/8, tàu sân bay INS Vikrant đầu tiên do Ấn Độ tự chế tạo, được hạ thủy tại Kochi, bang Kerala. Sự kiện này đưa Ấn Độ chính thức gia nhập câu lạc bộ một số ít nước gồm Mỹ, Nga, Anh, Pháp có khả năng thiết kế và đóng loại tàu sân bay như vậy. Tàu INS Vikrant có trọng tải 40.000 tấn, dài 260 mét, rộng 60 mét, do Cochin Shipyard Limited khởi công đóng từ tháng 11/2006.

Quan hệ các nước

ASEAN nhất trí xây dựng Bộ Quy tắc ứng xử Biển Đông. Bộ trưởng Ngoại giao các nước ASEAN đã tiến hành hội nghị hẹp tại Hua Hin, Thái Lan từ 13-14/8/2013. Trong hai ngày, các Bộ trưởng đã tập trung thảo luận về hai nội dung chính là định hướng tương lai của ASEAN giai đoạn sau 2015 và thúc đẩy quan hệ ASEAN-Trung Quốc. Về Biển Đông, các Bộ trưởng nhấn mạnh tầm quan trọng của quan hệ ASEAN-Trung Quốc trong việc duy trì hòa bình, ổn định, an ninh, an toàn hàng hải tại Biển Đông, giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình, tôn trọng luật pháp quốc tế và công ước luật biển; đặc biệt các Bộ trưởng nhấn mạnh hai bên, nhân dịp này, càng cần phải quan tâm và đẩy mạnh hơn nữa việc thương lượng và sớm đạt được Bộ quy tắc ứng xử ở Biển Đông (COC).

Mỹ - Philippines: Đàm phán tăng quân Mỹ ở Philippines. Ngày 14/8, tại Bộ Quốc phòng ở thủ đô Manila (Philippines), hai phái đoàn Philippines và Mỹ đã tiến hành đàm phán vòng thứ nhất về thỏa thuận cho phép Mỹ tăng cường

binh sĩ luân phiên đến Philippines và tăng cường máy bay, tàu chiến và thiết bị quân sự của Mỹ hoạt động tại Philippines. Phái đoàn Philippines do Trợ lý Ngoại trưởng Carlos Sorreta làm trưởng đoàn. Dẫn đầu phái đoàn Mỹ là ông Eric John, nhà đàm phán cao cấp về các thỏa thuận quân sự của Bộ Ngoại giao Mỹ.

Đôi thoại Quốc phòng Mỹ - Việt. “Đôi thoại quốc phòng song phương Việt – Mỹ 2013” đã được tổ chức tại đại bản doanh của PACOM tại Hawaii hôm 15/8 vừa qua. Đây là sự kiện đánh dấu cuộc đối thoại lần thứ 10 giữa các đoàn đại biểu thuộc Bộ Quốc phòng của cả 2 nước, thể hiện sự phát triển mạnh mẽ của mối quan hệ cũng như những thành tựu của sự hợp tác quốc phòng giữa 2 nước. Đối thoại tập trung những chủ đề nổi bật như: an ninh biển, tìm kiếm và cứu nạn, các chiến dịch gìn giữ hòa bình, hỗ trợ nhân đạo và khắc phục thảm họa.

Phân tích và đánh giá

“Trung Quốc: Nhân tố thúc đẩy liên minh Nhật Bản-Philippines?” Bên cạnh rất nhiều lý do về kinh tế, Manila muốn mở rộng quan hệ đối tác chiến lược với Nhật Bản để làm đối trọng với Trung Quốc ở Biển Đông. Được thiết lập năm 2011, quan hệ đối tác chiến lược Nhật Bản-Philippines ban đầu nhằm mục đích thúc đẩy trao đổi hàng hoá, dịch vụ, nhân sự và đầu tư thông qua việc thực hiện Hiệp định đối tác kinh tế Nhật Bản-Philippines. Tuy nhiên, kể từ khi Thủ tướng Shinzo Abe nhậm chức cuối năm ngoái, hợp tác an ninh biển Nhật Bản-Philippines đã trở nên nổi bật. Hợp tác biển mạnh mẽ hơn với Nhật Bản là một phần quan trọng trong chiến lược rộng lớn hơn của Philippines, trong đó nhấn mạnh việc tăng cường hợp tác với các nước đồng minh để bù đắp khả năng quân sự hạn chế và cường tăng an ninh biển. Trong cuộc hội đàm song phương gần đây với Thủ tướng Abe, Tổng thống Aquino đã không nêu quá khứ quân phiệt Nhật Bản xâm lược Philippines và thậm chí còn đề xuất bỏ qua quá khứ hướng tới tương lai trong quan hệ song phương. Chính phủ của ông Aquino trước đó đã

tuyên bố ủng hộ Nhật Bản tái vũ trang để làm đối trọng với Trung Quốc trong khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Sự hội tụ lợi ích địa chiến lược và kinh tế đã giúp Nhật Bản-Philippines vượt qua những kỷ niệm cay đắng của quá khứ và xây dựng quan hệ đối tác chiến lược mới năng động. Kể từ khi kết thúc Chiến tranh thế giới thứ II, Nhật Bản-Philippines đã trở nên gần gũi hơn do quan hệ kinh tế mạnh mẽ và do hai bên cùng bị Trung Quốc đe dọa về an ninh và lợi ích quốc gia.

“Cơn bão chính trị ở Biển Đông” của *Mark Valencia*. Vài năm trở lại đây, Philippines và Trung Quốc luôn ở thế đối đầu do tranh chấp chủ quyền giữa hai nước trên Biển Đông. Ngày 22/1, ngày có thể coi là bước ngoặt về mặt chính trị của tranh chấp Biển Đông, Philippines đã đệ đơn kiện Trung Quốc lên Tòa Trọng tài Liên Hợp Quốc. Mặc dù Trung Quốc từ chối tham gia vụ kiện, quá trình pháp lý vẫn tiếp tục, một ủy ban trọng tài đã được chỉ định và triệu tập. Tuy nhiên, đây là một trong những vụ việc “khó xử” và dư luận cảm thấy thông cảm với các trọng tài bởi lẽ dù họ có thích hay không thì chính trị quốc tế sẽ có ảnh hưởng tới vụ việc này. Trên thực tế, các trọng tài đang ở giữa “dòng nước xoáy” chính trị. Cho tới nay, một trọng tài – nhân vật rất có kinh nghiệm và năng lực trên trường quốc tế đồng thời là một chuyên gia về luật biển – đã rút lui với lý do “có vợ là người Philippines”. Có một số phương án về phán xét

của trọng tài và mỗi phương án đều có những hậu quả riêng. Trước tiên, hội đồng trọng tài phải ra quyết định xem họ có thẩm quyền phân xử vụ việc hay không. Nếu hội đồng trọng tài quyết định họ không có thẩm quyền thì những người theo chủ nghĩa thực tế sẽ reo mừng kết luận rằng “luật pháp quốc tế chính là công cụ của chính trị” và rằng luật pháp quốc tế được hình thành và thực hiện theo hướng có lợi cho các nước lớn. Quan trọng hơn là sau đó, các quốc gia tham gia nhỏ tranh chấp trên Biển Đông sẽ phải đối mặt với một Trung Quốc ngày càng mạnh và hung hăng hơn. Và giống như Philippines, các nước này sẽ có các biện pháp chính trị và thậm chí cả quân sự để tự vệ - ví dụ như tăng cường mối quan hệ với Mỹ. Còn nếu hội đồng trọng tài khẳng định có thẩm quyền và đưa ra phán xét chống lại “đường 9 đoạn” của Trung Quốc thì đây có thể như “sự tự vẫn về thể chế”. Trung Quốc sẽ không tuân thủ theo phán xét của hội đồng trọng tài và bất ổn chính trị và luật pháp trên Biển Đông sẽ gia tăng đồng thời tăng nguy cơ xảy ra biến cố. Sức mạnh và tính thực thi của cơ chế phân xử tranh chấp qua trọng tài và thậm chí là bản thân Luật biển cũng sẽ bị ảnh hưởng. Trong trường hợp này, rất có khả năng kết quả sẽ nằm giữa hai thái cực trên. Có thể hội đồng trọng tài sẽ quyết định họ có thẩm quyền và nhượng bộ, theo đó hội đồng sẽ công nhận rằng Trung Quốc có “quyền lịch sử” với một phần tài nguyên trên Biển Đông nhưng Trung Quốc phải chia sẻ các nguồn tài nguyên này với Philippines (và bao hàm cả các quốc gia tranh chấp khác). Nếu tòa trọng tài nhất định đi

theo con đường “pháp lý thuần túy” giống như “được ăn cả ngã về không” thì có thể họ sẽ chọn một trong 2 phương án như trên. Khi đó, người giành chiến thắng duy nhất trong vụ kiện này sẽ là công ty luật của Mỹ mà Philippines đã thuê làm đại diện cho mình trước tòa.

“Vì sao Ấn Độ tăng cường hiện diện ở Biển Đông?” của *Chietigj Bajpae*. Ấn Độ có lực lượng hải quân lớn thứ 5 trên thế giới và có kế hoạch sở hữu ít nhất 160 tàu hải quân, trong đó có 3 hạm đội tàu sân bay vào năm 2022. Tuy nhiên, khát vọng trở thành cường quốc hải quân của Ấn Độ đang bị thách thức. Mặc dù gần 55% khối lượng hàng hóa thương mại của Ấn Độ đi qua eo biển Malacca, nhưng có nước vẫn phản đối việc Hải quân Ấn Độ đóng một vai trò tích cực ở Biển Đông. Tháng 7/2011, Hải quân Trung Quốc đã gửi điện tín yêu cầu một tàu Hải quân Ấn Độ rời khỏi vùng biển tranh chấp ở Biển Đông, sau khi tàu này có chuyến thăm cảng tại Việt Nam. Sau đó, tàu chiến Trung Quốc còn “hộ tống” một tàu hải quân Ấn Độ đang trên đường từ Philippines sang Hàn Quốc hồi tháng 6/2012. Tuy không tuyên bố công khai về việc có “lợi ích quốc gia” đối với tự do hàng hải ở

Biển Đông như Mỹ, nhưng Ấn Độ kêu gọi giải quyết hòa bình các tranh chấp ở Biển Đông và đảm bảo tự do hàng hải trong vùng biển quốc tế này. Ngoài tiếp cận các nguồn năng lượng, đảm bảo an toàn cho các tàu buôn đi qua eo biển Malacca, Ấn Độ cũng có lợi ích lớn hơn ở Biển Đông trong việc không để cho Trung Quốc biến vùng biển quốc tế này thành “ao nhà” và ngăn chặn không cho hành động hung hăng quyết đoán của Trung Quốc ở Biển Đông “lan sang” Ấn Độ Dương. Các hành động gần đây của Trung Quốc ở Biển Đông có thể là một dấu hiệu cho thấy cách ứng xử tương lai của Trung Quốc ở Ấn Độ Dương, đặc biệt nếu Trung Quốc coi việc bảo vệ các tuyến hàng hải ở Ấn Độ Dương là “lợi ích cốt lõi” tương đương với tuyên bố chủ quyền của nước này đối với Tây Tạng và vùng lãnh thổ Đài Loan. Mỹ đang “xoay trục” sang Châu Á-Thái Bình Dương, tái khẳng định cam kết đối với khu vực và kêu gọi các đồng minh “chia sẻ gánh nặng an ninh khu vực”. Việc Ấn Độ tăng cường sức mạnh Hải quân cũng bắt nguồn từ sự trỗi dậy của Trung Quốc để trở thành một cường quốc biển và sự suy giảm vai trò của Mỹ trong khu vực do khó khăn về tài chính cũng như sự gia tăng của các mối đe dọa an ninh xuyên quốc gia - trong đó có cướp biển, buôn bán bất hợp pháp và các nguy cơ khủng bố trên biển. Có thể nói tầm quan trọng chiến lược của Ấn Độ trong khu vực Đông Á sẽ ngày càng phụ thuộc vào khả năng của nước này đóng một vai trò xây dựng ở Biển Đông./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp